

26 Mayıs-02 Haziran 2014

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

83

Volkan YARAMIŞ:	AB Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Barış İLTER:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	
Ali GÜLMEZ:	Think -Tank Kuruluşları
Çağrı SAĞLAM:	Think-Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

AB:

Frankfurt Allgemeine Sonntagszeitung'a (FAZ) mülakat veren AB Enerji Komiseri Günther Oettinger, Güney Akım ile ilgili yasal problemlerin çözümünde AB'nin yardımının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Ukrayna'nın doğusundaki iç savaş halinin devam etmesi ve Moskova ile Kiev Hükümeti arasındaki mevcut durum nedeniyle Güney Akım ile alakalı politik görüşmelerin nihayete erdirilemeyeceğini vurgulayan Oettinger, Güney Akımın inşası için geçtiğimiz yıllarda Rusya ile ilgili taraflar (Bulgaristan, Macaristan, Sırbistan, Yunanistan, Slovenya, Hırvatistan ve Avusturya) arasında imzalanan tüm ikili anlaşmalarda ortaya çıkan yasal problemlerin çözümünde Komisyonun yardım teklifinde bulunduğunu belirtmiştir.

<http://www.euractiv.com/sections/energy/oettinger-eu-help-resolving-south-streams-legal-problems-conditional-302527>

FRANSA:

Bu hafta Fransa Parlamentosuna sunulacak raporda, Fransa'da nükleer enerji maliyetinin hızlı bir şekilde yükseldiği ve önümüzdeki yıllarda da yükselmeye devam edeceği belirtilmiştir. Nükleer tesislerin ömrünü uzatmak adına yapılan yatırımların maliyeti nedeniyle elektrik faturalarının da arttığını vurgulayan Fransız resmi Denetçisi, 2010-2013 yılları arasında nükleer enerji maliyetinin yüzde yirmi düzeyinde arttığının altını çizmiştir.

<http://www.english.rfi.fr/france/20140531-france-s-nuclear-energy-costs-soar>

İNGİLTERE:

İngiltere Enerji ve İklim Değişikliği Departmanı tarafından hazırlanan raporda, 2012 ile 2013 yılları arasında petrol üretiminde %8.8 düzeyinde bir düşüş gözlenirken, doğal gaz üretiminde %6.2 seviyesinde ve kömür üretiminde %24.9 düzeyinde düşüşün söz konusu olduğu belirtilmektedir. Bazı madenlerin kapatılması ve offshore alanlardaki düşüş sebebiyle toplam üretimin 2012 yılına nazaran %6.6 oranında bir düşüşün olduğu ve toplam üretimin 114.0 milyon ton petrol eşdeğeri dolayında gerçekleştiği ifade edilmektedir.

http://www.upi.com/Business_News/Energy-Resources/2014/05/29/Oil-gas-and-coal-production-woes-hit-British-energy-sector/9381401373045/%3Fspt%3Dsec%26or%3Dbn

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

BREZİLYA-KOLOMBİYA-VENEZÜELA:

Orta ve Güney Amerika hidroelektriğe yüksek oranda bağımlı bölgelerin başında gelmektedir. Bu ülkelerde, yurt içi elektrik üretimi neredeyse %80 oranında hidroelektrikten sağlanmaktadır. Diğer taraftan, kuraklık nedeniyle hidroelektrik üretimindeki dalgalanmanın etkisi LNG piyasalarında hissedilmektedir. Güney Amerika ülkeleri değişken hidrolik gücün yerine doğal gaz alımını artırma eğilimindedir. Arjantin, Şili ve Brezilya 2008 yılından itibaren küresel LNG piyasasına girmiştir. Son dönemde ise, Kolombiya'da geçtiğimiz Mayıs ayının kurak geçmesi neticesinde Venezuela'ya doğal gaz ihracatı askıya alınmıştır. Brezilya'da da şiddetli kuraklık hidroelektriğin yetersizliği ilave doğal gaz arzı ile telafi edilmeye çalışılmaktadır. Brezilya'nın LNG ithalatı Mart ayında rekor artışla önceki 12 aya kıyasla %75 oranında artmıştır. Brezilya ayrıca boru hattından doğal gaz arzını arttırmak için Bolivya ile kısa dönemli bir anlaşma imzalamıştır. Hidroelektrik üretiminde yaşanan dalgalanmalar sonucu bölgesel LNG talebinin artması beklenmektedir.

<http://blogs.platts.com/2014/05/28/lng-south-america-hydropower/>

JAPONYA:

Japonya'da yenilenebilir elektrik arzının artırılması için tarım arazilerinde güneş enerjisinden elektrik üretimine yönelik "güneş paylaşımı" uygulaması başlatıldı. Elektriğin Tokyo Elektrik Şirketi gibi şirketler tarafından iyi fiyatlarda alımına yönelik yasal düzenlemeler üzerinde çalışılmaktadır. Tarım arazilerinde yapılmakta olan uygulamada, yerden yaklaşık 3 metre yüksekliğe asılan güneş panelleri güneş ışığını %30 oranında kesmekte, ancak tarımsal üretime ve bitkilerin gelişimine zarar vermemektedir. Örneğin bir futbol sahasının yarısı büyüklüğünde bir alana güneş paneli yerleştirilerek, 10 adet hanenin elektriği karşılanabilmektedir.

<http://www.bloomberg.com/news/2014-05-26/solar-farmers-in-japan-to-harvest-electricity-with-crops.html>

ÇİN-RUSYA:

Rus Şirketi Inter RAO'nun Çin'e elektrik satma hedefi ile dünyanın en büyük kömür santralının kurulması projesi üzerinde çalışmalar yapması, iki ülke arasında ekonomik ve siyasi ilişkilerin güçlendirilmesinin işareti olarak yorumlandı. 8000 MW gücünde olması planlanan santralin Uzak Doğu Rusya'nın Amur Bölgesindeki Erkovetskaya kömürünü kullanması öngörülmüyor. Çin'de iletim kapasitesi kısıtları, kömür fiyatları ve kömür tedarik sıkıntısı nedeniyle özellikle pik tüketim dönemlerinde sık sık elektrik kesintileri yaşanmaktadır.

<http://www.dawn.com/news/1108754/russian-firm-studying-largest-coal-fired-plant-to-supply-china>

ÇİN:

Şangay bölgesi elektrikli otomobillerin merkez üssü olma yolunda ilerlemektedir. Şehirde başlatılan Elektrikli Araç Pilot Bölge Projesi ile elektrikli araç pazarının geliştirilmesi için daha fazla şarj istasyonunun kurulmasını hedeflenmektedir. Çin Hükümeti, halen 17 000 olan elektrikli otomobil sayısının hızla artırılmasını ve 2015 yılı sonuna kadar 500 000 yeni elektrikli otomobilin ulaşımda olmasını hedefliyor.

<http://english.cntv.cn/2014/05/30/VIDE1401408004119667.shtml>

ABD:

Önceki dönemde iklim değişikliğinin önlenmesine yönelik taahhütlerin yerine getirilmemesi nedeniyle eleştirilen Obama Hükümeti bu dönemde iklim değişikliğinin önlenmesine yönelik çalışmalara hız verileceğinin sinyallerini vermektedir. Diğer taraftan, enerji santrallerinden kaynaklı kirliliğin önlenmesi için açıklanan yeni önlem paketine, Batı Virjinya gibi kömüre bağımlı eyaletlerden, iş dünyasından ve Cumhuriyetçi Milletvekillerinin yanı sıra Demokratlardan büyük tepki geldi. Öngörülen plana göre; ABD elektrik sektöründen kaynaklı karbondioksit emisyonlarının 2030 yılında 2005 yılına kıyasla %30 azaltılması gerekmektedir. Bu kapsamda, %38'i kömüre dayalı olan elektrik üretiminin dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

<http://uk.reuters.com/article/2014/06/02/us-usa-climatechange-epa-idUKKBN0ED0U020140602>

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-UKRAYNA:

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin cumartesi günü yaptığı açıklamada, Rusya'nın Ukrayna ile gaz sözleşmesinin tüm hükümlerine kesinlikle riayet edeceklerini, ancak Ukrayna'nın önceki borçlarını ödedikten sonra Rus gazı için fiyat indirimlerini görüşeceklerini söyledi. Başkan, Rusya'nın önceki borçlarını ödemedi başarısız olan Ukrayna için gaz fiyatının azaltması gerektiğine gerçekten şaşırıldığını söyledi. Ukrayna devlet enerji şirketi Naftogaz'ın Moskova'ya olan borcu şu anda bin metreküp başına 485,5 dolar olan gaz birim fiyatı ile yaklaşık 3,5 milyar dolar civarında tutuyor. Avrupalı tüketiciler bu durumun Avrupa'ya transit gaz arzını etkileyebileceğinden korkuyorlar. 10 Nisan 2014 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rus doğal gazını satın alan 18 Avrupa ülkesinin liderlerine Ukrayna'daki durumla ilgili bir mektup göndermiş, söz konusu mektubunda Avrupalı tüketicilere, durumun Rus doğalgaz geçişini etkileyebileceğini ve Ukrayna'nın borcu ile mevcut kritik durumu ayrıntılı olarak açıklamıştı. 2014 yılının ikinci çeyreğinde ise Ukrayna için Rus gazı fiyatı bin metreküp 385,5 dolar olarak belirlendi.

<http://en.itar-tass.com/economy/733137>

RUSYA-ÇİN:

Rus şirket Inter RAO, iki ülke arasındaki ekonomik ve siyasi bağların güçlendirilmesinin bir işareti olarak Çin'e elektrik satmak için dünyanın en büyük kömür yakıtlı elektrik santralinin inşaatının olasılığını tartışıyor. Rus enerji tekeli Inter RAO başkanı Boris Kovalchuk, Rusya'nın uzak doğusundaki Amur bölgesinde Erkovetskaya kömür rezervini kullanacak 8 gigawattlık elektrik üretim tesisi kurmak için gerekli maliyet ve zaman çizelgesinin inceleneceğini söyledi. Şu andaki büyük kömür yakıtlı santrali yaklaşık 5,5 GW kapasiteli Tayvan'daki Taichung santrali. Inter Rao, önümüzdeki 30 yıl boyunca Çin'e Rus doğal gazını satacak tarihi 400 milyar dolarlık anlaşmayı izliyor. Petrol ve gazın lider üreticisi Rusya, enerji ihracatını kendi çekirdek Avrupa pazarından uzağa çeşitlendirmek istiyor. Inter RAO zaten Çin'e elektrik tedarik ediyor. Şirketin bir iştiraki olan Doğu Enerji Şirketi, geçen yıl Çin'e 3,5 milyar kWh elektrik sağlayarak ülkeye olan elektrik ihracatını yüzde 33 oranında arttırdı. Analistler, tesisin inşaatının yaklaşık 12 milyar dolara mal olacağını tahmin ediyorlar.

<http://www.voanews.com/content/russian-firm-studying-worlds-largest-coal-fired-plant-to-supply-china/1922802.html>

RUSYA-AB-UKRAYNA:

Ülkelerini Rus enerjisine olan bağımlılıktan kurtarmak konusunda Ukrayna'nın 25 Mayıs cumhurbaşkanlığı seçimlerini bir başarı olarak nitelendiren Avrupalı liderler, halen derin bir ikileme karşı karşıyalar. Avrupa yanlısı milyarder Petro Poroshenko'nun zaferi, Rusya'ya karşı sert yaptırımlar uygulamada ABD ve Avrupa Birliği'ni baskıdan hemen kurtardı. İsveç Başbakanı Fredrik Reinfeldt, 28 ülkeden oluşan bloğun liderlerini bugün Brüksel'de yapılacak bir zirvede, cezalandırıcı tedbirleri görüşmek üzere beklediğini söyledi. Reinfeldt akşamki buluşmadan önce gazetecilere verdiği demeçte, Rus tarafından saygı öngördüklerini, Petro Poroshenko'nun Ukrayna'daki insanlardan çok net bir yetki aldığı gerçeğini karşıladığını düşündüklerini belirtti. Aynı zamanda Polonya Başbakanı Donald Tusk, Moskova'daki hükümet üzerine daha fazla baskı yapılması çağrısında bulundu. Ülkenin geçmişteki faturaları ödenmez ve daha yüksek bir fiyata gelecek tedarik için ön ödeme kabul edilmezse Ukrayna'ya gaz arzı kesilir ve Ukrayna'nın Sovyet dönemi boru hatlarıyla sevk ettiği toplam gaz arzının yüzde 15'inin kesilmesi Avrupa için sorun olur. Avrupa Komisyonu yarın, AB liderlerinin 26-27 Haziran zirvesinde ele alacağı enerji güvenliği konusunda bir yol haritası yayınlayacak.

<http://www.bloomberg.com/news/2014-05-26/a-europe-hooked-on-russian-gas-debates-imposing-sanctions.html>

RUSYA-TÜRKİYE-AB:

Sanayi ve uluslararası uzmanlar Türkiye'nin, Rusya'nın yeni Güney Akım doğalgaz boru hattı projesi için Bulgaristan ve İtalya'ya alternatif bir hedef olarak ortaya çıktığını söyledi. Birmingham Üniversitesi Rus ve Doğu Avrupa Araştırmaları Merkezi'nden Dr Richard Connolly salı günü, Türkiye'nin Avrupa'da Gazprom'un ikinci büyük müşterisi olarak İtalya'yı geçebileceğini söyledi. 2018 yılına kadar faaliyete geçmesi beklenen Güney Akım Projesi, Bulgaristan, Yunanistan, İtalya ve Avusturya üzerinden Avrupa'ya Rus doğalgazının geçmesi için tasarlandı. Ancak Brüksel, Güneydoğu Avrupa Ülkeleri arasında Rus gazına bağımlılığını artıracığı gerekçesiyle projeyi durdurdu. Doğal gazı şu anda Karadeniz'in altından Mavi Akım doğalgaz boru hattı üzerinden Rusya'dan Türkiye'ye akıyor. Ukrayna'daki Odessa Mechnikov Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası Çalışmalar Merkezi'nden uluslararası ilişkiler profesörü Sergey Glebov, Türkiye ve Rusya Mavi Akım'ın kapasitesini genişletmek ya da Bulgaristan üzerinden önceki plan hariç Türkiye'nin denizine paralel bir boru hattı inşa edilebileceğini söyledi. Dünyanın en büyük enerji tüketicisi AB, her yıl enerji ithalatına yaklaşık 800 milyar dolar harcıyor.

<http://www.worldbulletin.net/turkey/137503/turkey-emerges-as-option-for-new-russian-pipeline>

RUSYA-ABD:

Exxon Mobil CEO'su Rex Tillerson Çarşamba günü şirketin yıllık hissedarlar toplantısı sonrasında, Rus yetkililere karşı ABD yaptırımlarının bu ülkedeki Exxon Mobil'in faaliyetleri üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını söyledi. Exxon şirketinin Rus Arktik ve Sibirya bölgesinde Rosneft ile bir arama ve üretim anlaşması bulunuyor. Tillerson yaptırımların bu noktaya kadar Rusya'daki iş faaliyetleri ve ilişkiler üzerinde Rosneft ile gözle görülür herhangi etkisi olmadığını, kuruluşların her zamanki gibi çalışmaya devam ettiklerini söyledi. Diğer yandan çarşamba günü ABD Senatörü Ted Cruz Avrupa seyahati sırasında, Rusya'ya karşı yaptırımlar artırılması gerektiğini söyleyerek, ABD'nin Exxon - Rosneft anlaşmasını gözden geçirmesi gerektiğini söyledi.

<http://www.star-telegram.com/2014/05/28/5853942/exxon-ceo-oil-will-remain-top.html>

ORTA DOĞU & KUZZEY AFRİKA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

NİJERYA:

Nijerya enerji yatırımlarını çeşitlendirmek için çok istekli görünüyor. Emel Grup şirketlerinden biri olan Emel Advanced Power Solution Limited (Emel Gelişmiş Güç Limited Şirketi-EAPs), Nijerya'da ilk güneş enerjisi yatırımını, Hindistanlı bir şirket olan Applied Solar Technologies (Uygulamalı Güneş Teknolojileri-AST) ile ortaklaşa yapacak. Kurulum çalışmaları devam eden çatı güneş enerji sistemi Afrika ve Orta Doğu için önemli bir yere sahip olacak bir çatı güneş sistemidir. Sistem 40 günlük bir süre içinde altı güneş mühendisinden oluşan bir ekip tarafından kurulmuş olup, sistem tamamen otomatiktir. Sistemin kurulumu kolaydır. Sistemi korumak ve bakım hizmetlerini 7/24 sunabilmek için çalışmalar devam etmektedir. Şirket müdürü Alexis Vovk yaptığı açıklamada Nijerya için böyle önemli bir yatırımı yapıyor olmaktan dolayı mutluluk duyduklarını sözlerine ekledi.

http://businessdayonline.com/2014/06/emel-ast-partner-to-install-nigerias-first-solar-powered-filling-station-for-total/#.U4xdRvI_ulc

Brookings Institution (Amerika Birleşik Devletleri)

<http://www.brookings.edu/research/articles/2014/05/28-russia-china-gas-grand-bargain-downs>

BÜYÜK PAZARLIK

Rusya ile Çin arasında doğal gaz anlaşması geçmişteki tecrübelerin olumsuz şekilde sonlanacağı yönünde olmasına rağmen sonuçlandı. Rusya Enerji Bakanı yardımcısının anlaşmanın %98'lik kısmının tamamlandığını belirtmesinin sonrasında Pekin ve Moskova 2018 yılından başlayarak 30 yıl boyunca 38 milyar metre küp teslimi öngören anlaşmayı imzaladı.

Rusya ile Çin arasında yapılan anlaşmanın her iki taraf açısından da önemli nedenleri bulunmaktadır Avrupa'nın en büyük Pazar konumunda bulunması ve bu bölgedeki ekonomik durağanlığın devam etmesi Rusya'nın büyük doğal gaz üreticisi Gazprom'un yeni pazarlar bulma isteğini arttırmıştır. Ayrıca ekonomi ve nüfus yönünden yeterli gelişmeyi sağlayamayan Rusya'nın uzak doğusunun da gelişmesi için önemli bir teşvik olacağına benzemektedir. Çin açısından ise gelişen ekonomisinin etkisi ile doğal gaza olan talebinin artması sonucunda doğal gaz arz güvenliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Pekin açısından doğal gaza bağımlılık son yıllarda önemli oranda artmıştır. 2006 – 2013 yılları arasında doğal gaz talebi 56 mmk'ten 169 mmk'e ulaşarak neredeyse 3 katına çıkmıştır. Bunun neticesinde doğal gaz ithalatı 1 mmk'ten 53 mmk'e yükselmiş durumdadır. yapılan anlaşma sonucunda Rusya Çin'in doğal gaz portföyünü geliştirecektir.

Anlaşmanın mantıklı hale gelmesi özellikle Ukrayna ile yaşanan kriz neticesinde ABD ve AB'nin Rusya'ya karşı tavrı alması da önemli rol oynamaktadır. Ayrıca yapılan anlaşma ile Çin'in çevre kirliliğini azaltmak için yaptığı çalışmalara da büyük katkı sağlayacaktır.

Ortak fiyat bulunması anlaşma sürecinin uzamasında temel etken olmuştur. Çin'in ithal ettiği doğal gazı yurt içi piyasalar sübvansiyonlu olarak vermesi boru ithalatında 4,5 milyar dolar, LNG ithalatında ise 3,3 milyar dolar zarara girmesine neden olmaktadır. Bu nedenle anlaşmanın yapılmasında Çin'in daha fazla zarar etmek istememesi önemli bir konu olarak gündemdeki yerini muhafaza etmiştir.

Çin'in ya da Rusya'nın anlaşma fiyatlarının açıklamaması her iki taraf açısından da mantıklı bir yaklaşımdır. Çin'in Türkmenistan'dan aldığı gazdan daha uygun fiyata gaz alması Türkmenistan'ın anlaşma koşullarını yeniden değerlendirmesi ile sonuçlanacak bir durum meydana gelmesine neden olacaktır. Aynı durum Rusya için de geçerlidir.

Anlaşma koşullarına bakıldığında doğal gazın bin metreküp için fiyatının 350 dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yapılan yorumlar ise anlaşma koşullarında doğal gaz fiyatının 350 – 390 dolar arasında bir fiyat aralığına sahip olduğunu göstermektedir.

Her iki taraf açısından da önemli kazanımlar barındıran anlaşma ile Çin doğal gaz talebindeki boşluğu dolduracak, Rusya ise Dünya'nın en hızlı gelişen ekonomisinin enerji sağlayıcısı olarak uluslararası alanda izole edilemeyeceğini gösterecektir.

<http://www.c2es.org/blog/peacej/pricing-carbon-what-are-options>

KARBON FİYATLAMA – SEÇENEKLER NELER?

Washington'da yapılan tartışmalara bakılırsa, karbon fiyatlama sadece bir kavram ya da Avrupa'da uygulamaya çalışılan bir şey olduğu sonucuna varılabilir. Aslında ABD'DE 10 eyaletin (Kaliforniya ve Bölgesel Sera Gazı Girişimindeki Kuzeydoğulu Eyaletler) karbon ticareti programı bulunmaktadır. Bu da ABD nüfusunun dörtte birinden fazlasının karbona fiyat koyan eyaletlerde yaşadığı anlamına gelmektedir. Hala dünyadaki çok fazla sayıda devlet ve eyalet enerji inovasyonunu sağlamaya ve sera gazı emisyonlarını azaltmaya teşvik etmek için karbon fiyatlaması yöntemine yönelmektedir.

Eyaletlerin uygulayabileceği piyasa temelli mekanizmalardan bir tanesi federal karbon standartlarını elektrik santrallerine uygulamaktır. Çevre Koruma Ajansının mevcut santraller için önerdiği standartların 2 Haziran'dan itibaren uygulanması beklenmektedir. Önemli bir konu ise standartlar uygulanırken santrallere nasıl esneklik sağlanacağıdır. Bu standartlar, bir cap-and-trade programı mı, karbon vergisi mi yoksa karbon fiyatlamasının diğer formları mı olarak kullanılacaktır?

Karbon fiyatlandırma için eyaletler veya bölgesel yaklaşımlar piyasa temelli mekanizmaların bazı faydalarını sağlamaktadır; ancak federal düzeyde kapsamlı bir şekilde uygulanacak fiyatlandırma programını sayesinde elde edilebilecek tam ekonomik verimliliğe ulaştırmaktan uzaktır.

İyi tasarlanmış bir karbon vergisi uzun vadede ABD'nin mali durumunu iyileştirmek için kullanılabilir. Karbondan elde edilecek vergiler, gelir vergileri ya da kurumsal vergileri indirmek için kullanılabilir. Yani, gelir vergilerinin azaltılması ile işçilerin ceplerine daha fazla para koyma, ekonomiyi canlandırma ve sera gazı emisyonlarının azaltılması ihtiyacından bahsedilmektedir.

Sera gazları başta olmak üzere tüm çevre kirliliği beraberinde maliyetler getirmektedir. Buna rağmen, bu maliyetler gözle görülür hasarlar oluşturmadığı için mal ve hizmetlerin fiyatlarına dahil değildir. Bundan dolayı, karbon fiyatlama gibi piyasa temelli çevre politikaları; şeffaflık eksikliğini gidermek ve iklim değişikliğinin kötü etkilerini önlemek için gerekli enerji yeniliğini sağlamak için bize yardımcı olacaktır.